প্ৰতিবেদনযোগ্য

ভাৰতৰত উচ্চতম ন্যায়ালয়ত

ফৌজদাৰী আপীল অধিকাৰক্ষেত্ৰ

<u>২০১৭ চনৰ ফৌজদাৰী আপীল নং ৬৯০</u>

(২০১২ চনৰ এছ.এল.পি.(ক্ৰি.) নং ৭০১৪-ৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা)

ৰূপেন্দ্ৰ সিং ...আপীলকাৰী

বনাম

ত্ৰিপুৰা ৰাজ্য আৰু আন এজন ...প্ৰতিপক্ষ

লগতে

<u>২০১৭ চনৰ ফৌজদাৰী আপীল নং ৬৯১-৬৯২</u>

(২০১২ চনৰ এছ.এল.পি.(ক্ৰি.) নং ৮৩১৬-৮৩১৭-ৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা)

<u>ৰায়</u>

<u>ন্যায়াধীশ, উদয় উমেশ ললিত</u>

১. দুয়োটা বিষয়তে অনুমতি প্ৰদান কৰা হৈছে।

<u>I ২০১২ চনৰ এছ.এল.পি.(ক্ৰি.) নং ৭০১৪-ৰ পৰা @ ফৌজদাৰী আপীল</u>

২. ভাৰতীয় দণ্ডবিধি আইনৰ ৩৪২, ৩৭৬(২)(বি) আৰু ৫০৬ ধাৰাত শাস্তিযোগ্য অপৰাধ সংঘটিত কৰাৰ বাবে পশ্চিম ত্ৰিপুৰাৰ খোৱাইৰ অতিৰিক্ত সত্ৰ ন্যায়াধীশৰ আদালতত সত্ৰ বিচাৰ নং ২২ (ডব্লিউ টি/কে) ২০১০ ত আপীলকাৰীৰ বিচাৰ কৰা হৈছিল আৰু ২৮.০৪.২০১১ তাৰিখৰ বিচাৰ আদালতৰ ৰায়দানৰ ভিত্তিত তেওঁৰ বিৰুদ্ধে উত্থাপিত সকলো অভিযোগৰ পৰা তেওঁক দোষমুক্ত কৰা হৈছিল। ২ নং প্ৰতিপক্ষ অৰ্থাৎ ভুক্তভোগীয়ে গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়, আগৰতলা বিচাৰপীঠত ২০১১ চনৰ ২৩ নং ফৌজদাৰী আপীল দাখিল কৰি নিৰ্দোষ

সাব্যস্তকৰণক প্ৰত্যাহ্বান জনায়। এই আপীল ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধি আইন, ১৯৭৩ (চমুকৈ ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধি)-ৰ ৩৭২ নং ধাৰাত দাখিল কৰা হৈছিল। যেতিয়া আপীলখন গ্ৰহণৰ বাবে তালিকাভুক্ত কৰা হৈছিল, তেতিয়া এটা আপত্তি লোৱা হৈছিল যে যদিহে ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধি আইনৰ ধাৰা ৩৭৮(৪)ৰ অধীনত "অনুমতি" প্ৰদান কৰা নহয়, তেন্তে আপীলখন গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰি। এই সন্ধিক্ষণত ২ নং প্ৰতিবাদীয়ে ফৌজদাৰী কাৰ্য্যবিধি আইনৰ ধাৰা ৩৭২ ৰ লগতে ৩৭৮ ধাৰাৰ অধীনত উক্ত ফৌজদাৰী আপীলৰ মোকাবিলা কৰাৰ বাবে ফৌজদাৰী কাৰ্য্যবিধি আইনৰ ধাৰা ৪৮২ ৰ অধীনত আবেদন দাখিল কৰে।

৩. বিষয়টোৰ সন্দৰ্ভত তৰ্ক উত্থাপন কৰা হৈছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে ০৬/০৬/২০১২ তাৰিখৰ ৰায় আৰু আদেশৰ দ্বাৰা এই সিদ্ধান্তত উপনীত হয় যে ভুক্তভোগীক ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধি আইনৰ ৩৭২ নং ধাৰাৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা এক মুক্ত অধিকাৰ আছে আৰু ভুক্তভোগীয়ে এনে আপীল দাখিল কৰিবলৈ কোনো অনুমতিৰ প্ৰয়োজন নাই। ফলস্বৰূপে উচ্চ ন্যায়ালয়ে লক্ষ্য কৰে যে ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধি আইনৰ ৩৭২ নং ধাৰা আৰু ৩৭৮ নং ধাৰাৰ অধীনত আপীল ৰূপান্তৰ কৰাৰ কোনো প্ৰয়োজন নাই। তলত দিয়া পৰ্যবেক্ষণসমূহ লক্ষণীয়:-

> "ধাৰা ৩৭২-ৰ বিধানে কোনো অনুমতি বা অনুমোদনৰ পৰা মুক্ত আপীলৰ অধিকাৰ সৃষ্টি কৰিছে আৰু যদিহে দোষমুক্ত কৰাৰ ৰায় আৰু আদেশৰ বিৰুদ্ধে উক্ত আপীল ভুক্তভোগীয়ে ফৌজদাৰী কাৰ্য্যবিধিৰ ধাৰা ২(ডব্লিউ এ)-ত সংজ্ঞায়িত কৰা অনুসৰি দাখিল কৰে, তেন্তে সাধাৰণতে এনে আদালতৰ দোষী সাব্যস্ত কৰাৰ আদেশৰ বিৰুদ্ধে আপীল কৰিব পৰা মঞ্চৰ সৈতে স্বয়ংক্ৰিয়ভাৱে জড়িত হ'ব।
>
> ওপৰত উল্লেখ কৰা কাৰণসমূহৰ বাবে এই আদালতে মতপোষণ কৰে যে যদিও ভুক্তভোগীৰ হৈ আপীল কৰাৰ অধিকাৰ ফৌজদাৰী কাৰ্য্যবিধি আইনৰ ধাৰা ৩৭২-ৰ বিধানৰ দ্বাৰা সৃষ্টি কৰা হৈছে, তথাপিও উক্ত বিধানটো নিজেই এটা বিস্তৃত বিধান, যিটো ফৌজদাৰী কাৰ্য্যবিধি আইনৰ ধাৰা ৩৭৮(১), ৩৭৮(২) আৰু ৩৭৮(৪)-ত উল্লেখ

কৰা আপীলৰ শ্ৰেণীসমূহৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় কোনো অনুমতি বা অনুমোদনৰ দ্বাৰা বান্ধ খাই থকা নাই। ফৌজদাৰী কাৰ্য্যবিধি আইনৰ ধাৰা ৩৭২-ৰ বিধানৰ অধীনত দোষমুক্ত হোৱাৰ আদেশৰ বিৰুদ্ধে আপীল দাখিল কৰিবলৈ ভুক্তভোগীৰ বাবে কোনো অনুমতিৰ প্ৰয়োজন নাই।"

৪. উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ সিদ্ধান্তৰ শুদ্ধতাক লৈ আপীলকাৰী-অভিযুক্তই প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰিছে। ১৩.০৮.২০১৪ তাৰিখৰ আদেশৰ জৰিয়তে বিদ্বান জ্যেষ্ঠ অধিবক্তা শেখৰ নাফাদেক আদালতক ন্যায়মিত্ৰ (এমাইকাছ কিউৰি) হিচাপে সহায় কৰিবলৈ অনুৰোধ জনোৱা হৈছিল আৰু বিষয়টো চূড়ান্ত শুনানিৰ বাবে তালিকাভুক্ত কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়া হৈছিল। ইয়াৰ মাজতে এই আদালতে ০৬.১০.২০১৫ তাৰিখে *সত্য পাল সিং বনাম মধ্যপ্ৰদেশ চৰকাৰ* (২০১৫ (১৫) এছ.চি.চি. ৬১৩) গোচৰত ৰায়দান কৰে। ৰায়টোৰ ১৪, ১৫, ১৭ আৰু ১৮ নং দফাসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ:-

"১৪. এইদৰে ওপৰত উল্লেখ কৰা গোচৰসমূহত এই আদালতে নিৰ্ধাৰণ কৰা উক্ত আইনী স্থিতিৰ পঠনৰ পৰা যথেষ্ট পৰিমাণে স্পষ্ট যে ফৌজদাৰী কাৰ্য্যবিধি আইনৰ ৩৭২ নং ধাৰাটোক মূল আইনৰ লগতে অৰ্থাৎ ফৌজদাৰী কাৰ্য্যবিধি আইনৰ ৩৭২ নং ধাৰাৰ লগতে আৰু ফৌজদাৰী কাৰ্য্যবিধি আইনৰ ৩৭৮ নং ধাৰাৰ উপ-ধাৰা (৩)-ৰ সৈতে পঢ়িব লাগিব অন্যথা ফৌজদাৰী কাৰ্য্যবিধি আইনৰ ৩৭২ নং ধাৰাৰ তাৎপৰ্যপূৰ্ণ বিধানটো অসাৰ হৈ পৰিব, কিয়নো ইয়াত স্পষ্টকৈ কোৱা হৈছে যে ফৌজদাৰী কাৰ্য্যবিধি আইনত উল্লেখ থকা ধৰণৰ বাহিৰে কোনো ৰায় বা আদেশৰ বিৰুদ্ধে কোনো আপীল কৰিব নোৱাৰি।

১৫. সেয়েহে, আইনী বিষয়টোৰ ওপৰত সিদ্ধান্ত ল'বলৈ হ'লে:

"এই গোচৰৰ আপীলকাৰীয়ে, মৃতকৰ পিতৃ হোৱাৰ বাবে, ফৌজদাৰী কাৰ্য্যবিধি আইনৰ ধাৰা ৩৭২-ৰ বিধানৰ অধীনত দোষমুক্ত কৰাৰ আদেশৰ বিৰুদ্ধে, ফৌজদাৰী কাৰ্য্যবিধি আইনৰ ধাৰা ৩৭৮-ৰ উপ-ধাৰা (৩)-ৰ অধীনত প্ৰয়োজনীয় উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ অনুমতি নোলোৱাকৈ, উচ্চ ন্যায়ালয়ত আপীল কৰাৰ বিধিগত অধিকাৰ আছে নেকি?"

এই আদালতে মতপোষণ কৰে যে উচ্চ ন্যায়ালয়ত আপীল দাখিল কৰি দোষমুক্ত কৰাৰ ৰায় আৰু আদেশৰ শুদ্ধতাক লৈ প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰাৰ অধিকাৰ ধাৰা ৩৭২-ৰ বিধানৰ অধীনত ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধি আইনৰ ধাৰা ২(ডব্লিউ এ)-ৰ অধীনত সংজ্ঞায়িত কৰা ধৰণে ভুক্তভোগী, আইনী উত্তৰাধিকাৰী আৰু আনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল, কিন্তু ধাৰা ৩৭৮-ৰ উপধাৰা (৩)-ৰ অধীনত প্ৰয়োজনীয় উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ অনুমতি লাভ কৰাৰ পিছতহে। মধ্যপ্ৰদেশ উচ্চ ন্যায়ালয়ে বিবাদিত ৰায় আৰু আদেশ গৃহীত কৰাৰ সময়ত বিষয়টোৰ এই গুৰুত্বপূৰ্ণ আইনী দিশটো মোকাবিলা কৰাত ব্যৰ্থ হৈছে।

১৭. সেয়েহে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ বিবাদিত ৰায় আৰু আদেশ আইনগতভাৱে স্থায়ী নহয় আৰু এই আদালতে ইয়াক বাতিল কৰাৰ যোগ্য আৰু গোচৰটো উচ্চ ন্যায়ালয়লৈ ঘূৰাই পঠিওৱা হ'ব যাতে আপীলকাৰীয়ে ফৌজদাৰী কাৰ্য্যবিধি আইনৰ ধাৰা ৩৭৮-ৰ উপ-ধাৰা (৩)-ৰ অধীনত আবেদন দাখিল কৰাৰ বাবে অনুমতি প্ৰদানৰ কথা বিবেচনা কৰিব পাৰে আৰু তাৰ পিছত বিষয়টো আগবঢ়াই নিব লাগে।

১৮. ওপৰত উল্লেখ কৰা কাৰণসমূহৰ বাবে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ বিবাদিত ৰায় আৰু আদেশ বাতিল কৰি এই আপীলৰ অনুমতি দিয়া হৈছে। আপীলকাৰীক আপীল দাখিল কৰিবলৈ অনুমতি প্ৰদানৰ সন্দৰ্ভত শুনানিৰ বাবে গোচৰটো উচ্চ ন্যায়ালয়লৈ ঘূৰাই পঠিওৱা হয় কাৰণ আপীলকাৰীজন ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধি আইনৰ ধাৰা ২(ডব্লিউ এ)-ৰ অধীনত সংজ্ঞায়িত ভুক্তভোগীৰ বৈধ উত্তৰাধিকাৰী আৰু এই আদেশত কৰা পৰ্যবেক্ষণৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত যিমান পাৰি সোনকালে আপীলটো নিষ্পত্তি কৰিব লাগে।

৫. *সত্য পাল সিঙ* গোচৰৰ সিদ্ধান্তই দেখুৱাইছে যে ***ৰাম ফল বনাম ৰাজ্য আৰু অন্যান্য*** [২০১৫ এছ.চি.চি. অনলাইন দিল্লী ৯৮০২=২০১৫ ২২১ ডি.এল.টি. ১] গোচৰত দিল্লী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ পূৰ্ণ বিচাৰপীঠৰ সিদ্ধান্তৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰা হৈছিল, যি অনুসৰি ফৌজদাৰী কাৰ্য্যবিধি আইনৰ ৩৭২ নং ধাৰাৰ বিধানৰ দ্বাৰা ভুক্তভোগীক প্ৰদান কৰা আপীল দাখিল কৰাৰ অধিকাৰ হৈছে এটা স্বতন্ত্ৰ পৰিণিয়ত অধিকাৰ আৰু ভুক্তভোগীয়ে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ পৰা অনুমতি বিচৰাৰ

কোনো প্ৰয়োজন নাই। দিল্লী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ পূৰ্ণ বিচাৰপীঠৰ উক্ত সিদ্ধান্ত এই আদালতে *সত্য পাল সিঙ* গোচৰৰ ক্ষেত্ৰত আইনীভাৱে শুদ্ধ বুলি বিবেচনা কৰা নাছিল।

৬. এই বিষয়টোৰ চূড়ান্ত শুনানিৰ সময়ত বিজ্ঞ ন্যায়মিত্ৰ গৰাকীয়ে যুক্তি দৰ্শাইছিল যে *সত্য পাল সিঙৰ* গোচৰত এই আদালতৰ সিদ্ধান্ত পুনৰ বিবেচনাৰ প্ৰয়োজন আছে আৰু যুক্তি দৰ্শাইছিল যে ফৌজদাৰী কাৰ্য্যবিধি আইনৰ ৩৭২ নং ধাৰাটো এটা স্বতন্ত্ৰ বিধান যিয়ে ভুক্তভোগীক নিৰ্দোষী সাব্যস্ত কৰা, কম অপৰাধৰ বাবে দোষী সাব্যস্ত কৰা বা অপৰ্যাপ্ত ক্ষতিপূৰণৰ ৰায়ৰ বিৰুদ্ধে আপীল কৰাৰ অধিকাৰ প্ৰদান কৰে। ইয়াৰ উপৰিও দাখিল কৰা হৈছিল যে ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধি আইনৰ ২৯ নং অধ্যায়ৰ ৩৭৩, ৩৭৪, ৩৭৭, ৩৭৯ আৰু ৩৮০ নং ধাৰাৰ অধীনত আপীলসমূহে এনেকুৱা এটা আপীলৰ শ্ৰেণী গঠন কৰে যাক আপীল আদালতৰ অনুমতি নোলোৱাকৈ দাখিল কৰিব পাৰি, আনহাতে ৩৭৮ নং ধাৰাৰ অধীনত ৰাজ্য চৰকাৰ, কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰ বা অভিযোগকাৰীয়ে দোষমুক্ত হোৱাৰ আদেশৰ বিৰুদ্ধে কৰা আপীলসমূহে আন এটা শ্ৰেণী সংগঠিত কৰে, যিবোৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ অনুমতি লাভৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ দ্বাৰা পৰিসীমাবদ্ধ। তেওঁৰ মতে, ধাৰা ৩৭২-ৰ বিধানৰ অধীনত আপীল প্ৰথম শ্ৰেণীৰ আপীলৰ ভিতৰত পৰে আৰু বৰ্তমানৰ গোচৰটোত, গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ে সঠিকভাৱে পৰ্যবেক্ষণ কৰা অনুসৰি, উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ কোনো অনুমতিৰ প্ৰয়োজন নাছিল। ইয়াৰ পিছত বিজ্ঞ ন্যায়মিত্ৰই আইনগত ইতিহাস অনুসৰণ কৰি কয় যে ১৮৯৮ চনৰ ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধিত প্ৰথমে প্ৰণয়ন কৰা অনুসৰি, অভিযোগকাৰীক দোষমুক্ত হোৱাৰ বিৰুদ্ধে আপীল দাখিল কৰাৰ কোনো অধিকাৰ প্ৰদান কৰা হোৱা নাছিল, যিটো প্ৰথমবাৰৰ বাবে ১৯৫৫ চনত ১৮৯৮ চনৰ আইনৰ ৪১৭ নং ধাৰাত প্ৰৱৰ্তন কৰা হৈছিল। তেওঁ আৰু কয় যে যদিও আইন আয়োগে ইয়াৰ ৪১ তম প্ৰতিবেদনত ভুক্তভোগীক দোষমুক্ত হোৱাৰ আদেশৰ বিৰুদ্ধে আপীল দাখিল কৰিবলৈ অনুমতি দিয়াৰ পৰামৰ্শ নাকচ কৰিছিল, ইয়াৰ ১৫৪ তম প্ৰতিবেদনত আইন আয়োগে অপৰাধ আৰু

ক্ষমতাৰ অপব্যৱহাৰৰ ভুক্তভোগীৰ বাবে ১৯৮৫ চনৰ ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ ন্যায়ৰ মৌলিক নীতিৰ ঘোষণাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিছিল। আইন আয়োগৰ প্ৰতিবেদনত উল্লেখ কৰা হৈছে যে ভুক্তভোগীসকল অপৰাধৰ আটাইতকৈ বেছি পীড়িত আৰু তেওঁলোকক কিছুমান অধিকাৰ আৰু ক্ষতিপূৰণ প্ৰদান কৰাৰ প্ৰয়োজন। ইয়াৰ পিছত বিজ্ঞ ন্যায়মিত্ৰ গৰাকীয়ে কয় যে এই পৰিস্থিতিৰ ফলত মালিমাথ সমিতি গঠন কৰা হয় যিয়ে পৰামৰ্শ দিয়ে যে ভুক্তভোগীসকলৰ নিৰ্দোষী সাব্যস্তকৰণৰ বিৰুদ্ধে আপীল দাখিল কৰাৰ অধিকাৰ থাকিব লাগে আৰু সেইদৰেই ২০০৮ চনৰ সংশোধনী আইনৰ দ্বাৰা ধাৰা ৩৭২-ৰ ব্যৱস্থাটো সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছিল। তেওঁ উদ্দেশ্য আৰু কাৰণৰ নিম্নলিখিত অংশৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল যাক বিধানটো সন্নিৱিষ্ট কৰাৰ সময়ত সংসদে বিবেচনা কৰিছিল:-

> "বৰ্তমান, ভুক্তভোগীসকল অপৰাধৰ আটাইতকৈ বেয়া ভুক্তভোগী আৰু আদালতৰ কাৰ্য্যবিধিত তেওঁলোকৰ বিশেষ ভূমিকা নাই। তেওঁলোকক কিছুমান অধিকাৰ আৰু ক্ষতিপূৰণ দিয়াৰ প্ৰয়োজন, যাতে ফৌজদাৰী ন্যায় ব্যৱস্থাত কোনো বিকৃতি নহয়।"

তেওঁ দাবী কৰে যে উদ্দেশ্য আৰু কাৰণৰ বিবৃতিত স্পষ্টভাৱে উল্লেখ কৰা হৈছে যে ফৌজদাৰী আইনৰ প্ৰশাসনৰ বিকৃতিৰ প্ৰৱণতা আছে আৰু সেয়েহে ভুক্তভোগীসকল আটাইতকৈ বেয়া ভুক্তভোগী আৰু সেইবাবেই সংসদে ভুক্তভোগীক নিৰ্দোষ সাব্যস্ত হোৱাৰ বিৰুদ্ধে আপীল কৰাৰ অবাধ অধিকাৰ প্ৰদান কৰিছে।

৭. বিদ্বান ন্যায়মিত্ৰই তেওঁৰ লিখিত নথিসমূহত *সত্য পাল সিঙ* গোচৰত এই আদালতৰ সিদ্ধান্তত থকা বিসংগতিসমূহ তলত দিয়া ধৰণে দেখুৱাবলৈ বিচাৰিছিল:-

> "(১) সত্য পাল সিঙৰ গোচৰত এই মাননীয় আদালতে ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধি আইনৰ ধাৰা ৩৭২-ত ব্যৱহৃত "দোষী সাব্যস্তকৰণ" শব্দটোৰ তাৎপৰ্যক বাদ দিছে। ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধি আইনৰ অধীনত দোষী সাব্যস্ত হোৱাৰ বিৰুদ্ধে সকলো আপীল স্বয়ংক্ৰিয়ভাৱে

উচ্চ ন্যায়ালয়লৈ নাযায়। ধাৰা ৩৭৪-এ বিভিন্ন স্তৰৰ বা মঞ্চৰ আভাস দিয়ে য'ত দোষী সাব্যস্তকৰণৰ বিৰুদ্ধে আপীল কৰিব পাৰি।

i. যদি কোনো ব্যক্তিক উচ্চ ন্যায়ালয়ে ইয়াৰ অসাধাৰণ মূল অপৰাধমূলক অধিকাৰক্ষেত্ৰত অনুষ্ঠিত কৰা বিচাৰত দোষী সাব্যস্ত কৰে, তেন্তে উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ ওচৰত আপীল কৰিব পাৰি।

ii. যিকোনো ব্যক্তি যদি সত্ৰ ন্যায়াধীশ বা সহকাৰী সত্ৰ ন্যায়াধীশৰ দ্বাৰা দোষী সাব্যস্ত হয়, তেন্তে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ওচৰত আপীল কৰিব পাৰি।

iii. যদি কোনো ব্যক্তিক কোনো আদালতে দোষী সাব্যস্ত কৰে য'ত ৭ বছৰতকৈ অধিক কাৰাদণ্ডৰ শাস্তি অতিবাহিত কৰা হয়, তেন্তে তেওঁ উচ্চ ন্যায়ালয়ত আপীল কৰিব পাৰে।

iv. মেট্ৰ'পলিটান মেজিষ্ট্ৰেট বা প্ৰথম বা দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ সহকাৰী সত্ৰ ন্যায়াধীশ বা দণ্ডাধীশৰ আদালতত অনুষ্ঠিত বিচাৰত দোষী সাব্যস্ত হোৱা যিকোনো ব্যক্তিৰ আপীল সত্ৰ আদালতত হ'ব।

v. যদি কোনো ব্যক্তিক পূৰ্বতে উল্লেখ কৰা ন্যায়িক কৰ্তৃপক্ষই অৰ্থাৎ মেট্ৰ'পলিটান মেজিষ্ট্ৰেট, সহকাৰী ন্যায়াধীশ, সত্ৰ ন্যায়াধীশে শাস্তি প্ৰদান কৰে আৰু ধাৰা ৩২৫-ৰ অধীনত শাস্তি প্ৰদান কৰে, তেন্তে সেই আপীল সত্ৰ আদালতত হ'ব।

vi. দণ্ডাধীশৰ দ্বাৰা ধাৰা ৩৬০-ৰ অধীনত দোষী সাব্যস্ত হোৱা আৰু শাস্তি পোৱা যিকোনো ব্যক্তিয়ে সত্ৰ আদালতত আপীল কৰিব পাৰে।

(২) ধাৰা ৩৭২-ৰ বিধানত কেৱল ভুক্তভোগীয়ে আপীল দাখিল কৰাৰ কথা জড়িত হৈ থকা নাই বৰঞ্চ ইয়াত আপীল দাখিল কৰা মঞ্চৰ কথাও উল্লেখ কৰা হৈছে। এনে আপীলৰ মঞ্চ দোষী সাব্যস্ত হোৱাৰ বিপৰীতে কৰা আপীলৰ ক্ষেত্ৰতো একেধৰণৰ। ধাৰা ৩৭৪ অনুসৰি দোষী সাব্যস্ত হোৱাৰ বিৰুদ্ধে কিছুমান আপীল সত্ৰ আদালতৰ সন্মুখত আহে। সেয়েহে, দোষমুক্ত হোৱাৰ বিৰুদ্ধে ভুক্তভোগীৰ কিছুমান আপীল সত্ৰ আদালতৰ সন্মুখত থাকিব। এনে আপীলৰ ক্ষেত্ৰত অনুমতি লোৱাৰ কোনো প্ৰশ্নই উত্থাপন নহয়। ইয়াৰ ফলত গুৰুতৰ বিসংগতিৰ সৃষ্টি হয়।

(৩) ধাৰা ৩৭২-ৰ বিধানটোৱে তলত দিয়া আদেশৰ বিৰুদ্ধে আপীল দাখিল কৰাৰ ভুক্তভোগীৰ অধিকাৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰে:

i. দোষমুক্ত হোৱাৰ বিৰুদ্ধে;

ii. কম অপৰাধৰ বাবে দোষী সাব্যস্ত হোৱাৰ বিৰুদ্ধে আৰু

iii. অপৰ্যাপ্ত ক্ষতিপূৰণ আৰোপ কৰাৰ বিৰুদ্ধে।

অপৰ্যাপ্ত ক্ষতিপূৰণ আৰোপ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত চৰকাৰৰ কোনো ভূমিকা নাই। ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধি আইনৰ ধাৰা ৩৭৮(৩)-ৰ অধীনত আপীলৰ অধিকাৰ নিয়ন্ত্ৰিত বুলি নিৰ্ধাৰণ হ'লে তিনিওটা আদেশৰ বিৰুদ্ধে কৰা আপীলৰ ক্ষেত্ৰত এনে চৰ্ত প্ৰযোজ্য হ'ব।"

৮. যদিও বিজ্ঞ ন্যায়মিত্ৰই পৰামৰ্শ দিছে যে এই বিষয়সমূহ *সত্য পাল সিঙ* গোচৰত এই আদালতৰ সিদ্ধান্ত পুনৰ বিবেচনা কৰিবলৈ উচ্চতৰ বিচাৰপীঠলৈ প্ৰেৰণ কৰা হওক, তথাপিও আমি নাভাবো যে বৰ্তমানৰ গোচৰটোত এনে পন্থা গ্ৰহণ কৰা উচিত। বিশেষ অনুমতিৰ আবেদনখন যোৱা ৫ বছৰে এই আদালতত বিচাৰাধীন হৈ আছে। যিকোনো পৰিস্থিতিতেই নহওঁক, বৰ্তমানৰ গোচৰটোত ভুক্তভোগীয়ে প্ৰথমতে ধাৰা ৩৭২-ৰ অধীনত দাখিল কৰা আপীলক ফৌজদাৰী কাৰ্য্যবিধি আইনৰ ধাৰা ৩৭৮-ৰ সৈতে পঢ়া ধাৰা ৩৭২-ৰ অধীনত বিবেচনা কৰিবলৈ আবেদন দাখিল কৰিছিল। যদিও উচ্চ ন্যায়ালয়ে এনে কোনো অনুমতিৰ প্ৰয়োজন নাই বুলি কৈছিল, *সত্য পাল সিঙ* গোচৰৰ সিদ্ধান্তৰ আলমত এতিয়া বিষয়টোৱে বেলেগ জটিলতা গ্ৰহণ কৰিছে। কিন্তু যিহেতু ইতিমধ্যে ভুক্তভোগীৰ হৈ ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধি আইনৰ ধাৰা ৩৭৮-ৰ সৈতে ৩৭২ ধাৰাৰ অধীনত আপীলৰ মোকাবিলা কৰিবলৈ আবেদন আছিল, গতিকে আমাৰ বিবেচিত মতামতত অনুমতি প্ৰদান কৰা উচিত, যিটো আমি বৰ্তমান কৰিছোঁ। এতিয়া এই অমীমাংসিত আবেদনখন উচ্চ ন্যায়ালয়ে যোগ্যতাৰ ভিত্তিত বিবেচনা কৰিব । সেয়েহে এই আবেদনখন নিষ্পত্তি কৰা হ'ল।

II ২০১২ চনৰ এছ.এল.পি.(ক্রি.) নং ৮৩১৬-১৭-ৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা ফৌজদাৰী আপীল

৯. এই আপীলসমূহত মূল এজাহাৰকাৰীয়ে ২০.০৬.২০১২ আৰু ২৮.০৬.২০১২ তাৰিখৰ আদেশক লৈ প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰিছে যিটো বম্বে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ নাগপুৰৰ নাগপুৰ বিচাৰপীঠে গৃহীত কৰিছিল। ২০১২ চনৰ ২০ জুনত উচ্চ ন্যায়ালয়ে মহাৰাষ্ট্ৰ ৰাজ্যই দাখিল কৰা ফৌজদাৰী আবেদন নং ৩৯৯/২০১২ নাকচ কৰে। এই আবেদনখনে ২০১২ চনৰ ৪ ফেব্ৰুৱাৰীত কেলাপুৰৰ অতিৰিক্ত যুটীয়া তদৰ্থ অতিৰিক্ত সত্ৰ ন্যায়াধীশে সত্ৰ বিচাৰ নং ৬-ত জাৰি কৰা ৰায় আৰু আদেশৰ বিৰুদ্ধে আপীল কৰিবলৈ অনুমতি বিচাৰিছিল। সেই ৰায়দানত ন্যায়াধীশে অভিযুক্তক ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ধাৰা ৩৪-ৰ সৈতে পঢ়া ধাৰা ৩০২ আৰু ধাৰা ২০১-ৰ অধীনত দোষমুক্ত কৰিছিল। ২০.০৬.২০১২ তাৰিখে পূৰ্বে নাকচ কৰা তথ্যৰ ভিত্তিত গোচৰীয়াই, যি মৃতকৰ বিধৱাও আছিল, ফৌজদাৰী কাৰ্য্যবিধি আইনৰ ৩৭২ নং ধাৰাৰ অধীনত দাখিল কৰা আবেদন নাকচ কৰা হয়। এইধৰণে দেখা যায় যে মহাৰাষ্ট্ৰ ৰাজ্যই তেওঁলোকৰ আপীল কৰিবলৈ অনুমতি বিচাৰি দাখিল কৰা আবেদন নাকচক প্ৰত্যাহ্বান জনোৱা নাছিল। এই আদালতে উক্ত বিষয়ত ১২.১০.২০১২ তাৰিখে জাননী জাৰি কৰিছিল আৰু তাৰ পিছত বিষয়টো এছ.এল.পি.(ফৌজদাৰী) নং ৭০১৪/২০১২, অৰ্থাৎ গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ৰায়দানৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা পূৰ্বৰ বিষয় হিচাপে সংলগ্ন কৰা হৈছিল।

১০. ফৌজদাৰী কাৰ্য্যবিধি আইনৰ ৩৭২ নং ধাৰাত ভুক্তভোগীক দোষমুক্ত হোৱাৰ বিৰুদ্ধে আপীল বজাই ৰখাৰ এক বস্তুনিষ্ঠ আৰু স্বতন্ত্ৰ অধিকাৰ প্ৰদান কৰা হৈছে। বৰ্তমানৰ গোচৰটোত মৃতকৰ বিধৱা মহিলাগৰাকী ধাৰা ২(ডব্লিউ এ)-ত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা "ভুক্তভোগী"ৰ সংজ্ঞাৰ ভিতৰত পৰে। কেৱল দোষমুক্ত হোৱাৰ বিৰুদ্ধে আপীল দাখিল কৰিবলৈ ৰাজ্যক আপীলৰ বাবে অনুমতি প্ৰদান নকৰাৰ বাবেই ভুক্তভোগী এজাহাৰকাৰীয়ে দাখিল কৰা আপীল উচ্চ ন্যায়ালয়ে তুৰন্তে নাকচ কৰা উচিত নাছিল। সেয়েহে, আমি আপীলকাৰীয়ে দাখিল কৰা ফৌজদাৰী আপীল নাকচ কৰি উচ্চ ন্যায়ালয়ে প্ৰদান কৰা ২৮.০৬.২০১২ তাৰিখৰ আদেশ

বাতিল কৰি বিষয়টো নতুন বিবেচনাৰ বাবে উচ্চ ন্যায়ালয়লৈ প্ৰেৰণ কৰোঁ। *সত্য পাল সিঙ* গোচৰত এই আদালতৰ সিদ্ধান্তৰ ১৭ আৰু ১৮ নং দফাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত আপীলকাৰীক আপীল কৰিবলৈ অনুমতি প্ৰদানৰ বিষয়টো বিবেচনা কৰাটো উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ বাবে মুকলি হ'ব।

১১. এইদৰে এই আপীলবোৰ ওপৰোক্ত চৰ্তাৱলীত অনুমতি দিয়া হৈছে।

১২. আমি বিদায় লোৱাৰ আগতে বিদ্বান ন্যায়মিত্ৰই আগবঢ়োৱা সহায়ৰ প্ৰতি আমাৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা প্ৰকাশ আৰু লিপিবদ্ধ কৰা উচিত। আদালত তেওঁৰ প্ৰতি গভীৰভাৱে কৃতজ্ঞ।

..........................ন্যায়াধীশ

(আদৰ্শ কুমাৰ গোয়েল)

.......................ন্যায়াধীশ

(উদয় উমেশ ললিত)

নতুন দিল্লী,

১১ এপ্ৰিল, ২০১৭

অনুবাদক: হৰ্ষদ্বীপ কলিতা, কনিষ্ঠ অনুবাদক, অনুবাদ শাখা, গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

DISCLAIMER

"The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation".

“স্থানীয় ভাষালৈ অনূদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাদে অন্য ক্ষেত্ৰত অনূদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ’ব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্য্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৱেই সঠিক বিবেচিত হব।”